41. štev. V Ljubljani, četrtek 17. februarja 1921. Poštnina plačana v gotovini. IV. leto.

JUGOSLAVIJA

Plačano do ...
Licejalna knjižnica
Pavšalni franko
Ljubljana.

Velja v Ljubljani in po pošti:
celo leto . . K 360·—
pol leta . . . „ 180·—
četrt leta . . . „ 90·—
na mesec . . . „ 30·—

Za inozemstvo:
celo leto . . K 480·—
pol leta . . . „ 240·—
četrt leta . . . „ 120·—
na mesec . . . „ 40·—

Za Ameriko:
celoletno . . 8 dolar.
polletno . . . 4 dolarje
. . 2 dolarja

pošiljajo ... nakaznici.

... računajo po porabljenem prostoru in sicer 1 mm visok ter 55 mm širok prostor za enkrat 2 K za večkrat popust.

Uredništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica štev. 6/I. Telefon štev. 360. — Upravništvo je na Marijinem trgu štev. 8. Telefon štev. 44.

Izhaja vsak dan zjutraj.
Posamezna številka velja 1·60 K.

Vprašanjem glede inseratov i. dr. se naj priloži na odgovor dopisnica ali znamka. — Dopisi naj se frankirajo. — Rokopisi se ne vračajo.

Prvo glasovanje o ustavnem načrtu.

Vladni načrt sprejet.

Beograd, 16. febr. opoldne. (Izvirno poročilo.) Seja ustavnega odbora, ki je bila prekinjena snoči ob osmih, se nadaljuje danes ob treh popoldne. Dnevni red te seje je: Volitev predsednika ustavnega odbora in nadaljevanje načelne debate o ustavnem načrtu vlade. Govoril bo še minister za konstituanto Trifković. — Dr. Vesnić vztraja na svoji demisiji kot predsednik odbora, zato se izvoli danes nov predsednik. V poštev pride v prvi vrsti dr. Ninčić.

Beograd, 16 febr. (Izvirno poročilo.) Na današnji seji ustavnega odbora se je vršilo glasovanje o temu, ali naj se sprejme vladni ustavni načrt kot podlaga za specijalno debato. Oddanih je bilo 42 glasov: 23 jih je glasovalo za, 19 proti. Za je glasovalo 11 demokratov, 11 radikalcev in zemljoradnik dr. Vošnjak. Proti so glasovali komunisti, muslimani, jugoslovanski in narodni klub ter trije zemljoradniki. Vladni ustavni načrt je torej z večino glasov sprejet za podlago podrobne debate.

Beograd, 16. febr. (Izvirno poročilo.) Glasovanje v ustavnem odboru je vzbudilo ne le v parlamentu ampak v celi javnosti veliko senzacijo. Zlasti se opaža, da so zemljoradniki glasovali neenotno. Glasovanju pripisujejo izredno politično važnost, ker je pokazalo, da morejo radikalci in demokrati v skrajnem slučaju izvesti ustavo tudi sami brez sodelovanja drugih skupin.

LDU. Beograd, 16. febr. Ministrski predsednik Pašić je včeraj posetil kraljeviča-regenta Aleksandra ter ga obvestil o političnem položaju.

LDU. Beograd, 16. febr. Podpredsednik ustavnega odseka dr. Tomljanović je posetil danes ministrskega predsednika Rašića, da bi se z njim sporazumel o nadaljnem skupnem delovanju glede sklepanja ustave.

Podrobni izid ljudskega štetja v Mariboru.

LDU. Maribor, 16. febr. Končnoveljavni izid ljudskega štetja v mestu Mariboru brez predmestij skupno z vojaštvom izkazuje 30.739 oseb. Od teh je moških 16.070, žensk pa 14.669. Državljanov kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev je 27.139, tujih državljanov 1724, še ne odločenega državljanstva pa jih je 1876, po veroizpovedi je pravoslavnih 1572, rimsko-katoliških 28.064, grško-katoliških 14, evangelijskih 821, muslimanov 167, izraelitov 62, drugih veroizpovedi 7, brez konfesije 32. Za materinski jezik je priznalo srbo-hrvaščino 2540, slovenščino 20.929, druge slovanske jezike 436, romunski jezik 9, italijanski 94, nemški 6512, madžarski 82, arnatvski 33, druge jezike 104. Vojaštva, ki je že všteto v gornjih skupnih številkah prebivalstva je 2537 in sicer moških 2463, žensk 74. Po državljanstvu jih pripada kraljevini Srbov Hrvatov in Slovencev 2499, tujih državljanov je 22, še neodločenih 16. Po veroizpovedi je med vojaštvom pravoslavnih 1350, rimskokatoliških 1006, grškokatoliških 4, evangelijskih 9, muslimanov 165, izraelit 1, drugih veroizpovedi 2, brez konfesije 0. Za materinski jezik je priznalo med vojaštvom srbo-hrvaščino 1764, slovenščino 555, druge slovanske jezike 32, romunski jezik 2, italijanski jezik 1, nemški 57, madžarski 22, arnavtski 33, druge jezike 71.

Lloyd George o političnem položaju.

LDU. London, 15. febr. V današnji seji poslanske zbornice je izjavil Lloyd George: Pariška konferenca ne pomenja niti revizije niti opustitve versailleske mirovne pogodbe. Predlogi pariške konference se razlikujejo od onih predhodnjih konferenc v tem, da jim je pridejan 1 letni obrok, katerega znesek se izpremeni z naraščanjem nemškega izvoza, glede sevreške mirovne pogodbe se je izrazil ministrski predsednik: V največjem interesu angleške države, kakor tudi vsega sveta je, da vlada v Orientu in v Srednji Evropi mir. Sploh bode angleške zastopnike na londonski konferenci vodila ta misel. Glede dogodkov na Irskem je dejal Lloyd George: Dejanja, ki kršijo disciplino, se bodo strogo kaznovala. Premirja ne bo, zlasti ne sedaj, ko so sinfajnovci obkoljeni in ne morejo stopiti z nikomur v zvezo. Dalje je omenil govornik, da se vlada ne bo dala oplašiti z grožnjo, da izbruhne železničarska stavka. Zbornica in država naj potrpita, red na Irskem se v kratkem vzpostavi.

Lord Curzon je govoril o splošnem položaju v Evropi in je omenil, da je stanje mnogo bolje, kakor pred letom dni. Nepretrgano sodelovanje velesil, zlasti Anglije in Francije je resnično jamstvo za mir v Evropi. Nato je govornik podal pregled o drugih delih Evrope in izjavil glede Rusije, da bi bila vojna nemogoča z narodom, s katerim so bile sklenjene trgovske zveze.

Manifestacija bolgarskih kmetov.

Zagreb, 16. febr. (Izvirno poročilo.) »Večer« poroča iz Sofije, da se bo vršil te dni v Sofiji veliki kongres bolgarske kmetske stranke. V bolgarsko prestolico prihajajo že sedaj množice kmetskih delegatov iz vseh pokrajin države. Vlada je dala izprazniti več vojašnic in šol, da pripravi stanovanja za zborovalce. Tudi večina hotelov je rekvirirana v ta namen. Železniški promet ima po naredbi vlade služiti v teh dneh pred vsem svrhi kongresa in imajo delegati prednost pred drugimi potniki. Računajo, da se bo udeležilo kongresa okoli 20.000 ljudi.

Kongres bo trajal štiri dni. Zborovali bodo na prostem. Stambolijski bo podal poročilo o notranji in zunanji pltiki svoje vlade. Stavil bo zborovanju svoj in svoje vlade mandat na razpolago in prepustil glasovanju nadaljnjo usodo svoje politike. V političnih krogih so seveda prepričani, da so te namere Stambolijskega sama formalnost, ker Sambolijski mase svojih pristašev popolnoma obvlada. Kongres ima predvsem namen, pokazati celemu svetu moč sedanje bolgarske vlade.

Razun Samboliiskega bodo referirali na kongresu o svojem delu tudi vsi ostali ministri. Za njimi bodo položili račune o svojem delovanju še strankini poslanci in pokrajinski zastopniki.

MINISTER SFORZA ODPOTOVAL V LONDON.

LDU. Rim, 16. febr. Minister zunanjih poslov grof Sforza odpotuje jutri v London.

PONESREČEN AVIJATIK NAD RIMOM.

LDU. Rim, 16. februarja Letalo, ki ga je vodil stotnik Borla, je davi padlo na streho sredi mesta. Stotnik Borla je pri tem našel smrt.

POSVETOVANJE MUSLIMANOV.

Beograd, 16. febr. (Izvirno poročilo.) Včerajšnja »Politika« javlja iz Sarajeva: Danes popoldne je imel centralni odbor jugoslovanske muslimanske organizacije konferenco, na kateri se je razpravljalo o političnem položaju in o taktiki kluba. Razprava je bila zelo živahna. Konferenca se nadaljuje jutri. Na dnevnem redu je: Taktika kluba napram drugim skupinam v konstituanti ter vprašanje vstopa v pokrajinsko in centralno vlado.

POSVETOVANJE RADIKALCEV IN DEMOKRATOV.

LDU. Beograd, 16. febr. Danes je bil v dvorani skupščine sestanek radikalcev in demokratov. Prisotnih je bilo okrog 20 predstaviteljev obeh klubov. Razpravljali so o taktiki in o bodočem geslu za podrobne debate v ustavnem odseku ter o postopanju glede razpravljanja o ustavnem načrtu.

POGAJANJA ZA VSTOP V VLADO.

LDU. Beograd, 16. febr. Pregovori z zemljoradniškim klubom so se pričeli danes popoldne. Potem pridejo na vrsto pogajanja z muslimani, s stranko dr. Korošca in z Nardonim klubom.

SKUPNA AVDIJENCA NAŠIH ŠKOFOV.

Beograd, 16. febr. (Izvirno poročilo.) Danes je regent sprejel v avdijenci knezoškofe dr. Jegliča, dr. Bauerja in Aksamovića.

RADIČEVA AVDIJENCA PRI REGENTU.

LDU. Zagreb, 16. febr. »Jutarnji list« javlja iz Beograda, da je poslanec in bivši minister dr. Drinković pred dvema dnevoma posetil ministra dvora Jankoviča ter se pri njem informiral, ali bi regent Aleksander mogel in hotel sprejeti odposlanstvo Radičevih seljakov, ki mu nameravajo izročiti spomenico Hrvatske republikanske seljačke stranke. Minister dvora mu je odgovoril, da mora o tem obvestiti vlado, ker mora iti avdijenca, ako sploh pride do nje, preko vlade.

RADIČ BO V BEOGRADU PREDAVAL.

LDU. Zagreb, 16. febr. »Jutarnji list« poroča iz Beograda, da pride v kratkem tjakaj posl. Radić, ki bo imel na iniciativo Srbske republikanske stranke politično predavanje. Prihodnjo nedeljo priredi republikanska stranka v Beogradu shod, na katerem bo govoril Radić.

ANGLEŠKA SODBA O VOLITVAH V ČRNI GORI.

LDU. London, 15. febr. Lord Bryce, ki se je mudil kot odposlanec angleškega zunanjega urada pri zadnjih volitvah v Črni gori, je izjavil, da so se volitve izvedle vzorno in pokazale, da je našla misel prikjučitve Črne gore Jugoslaviji splošno odobravanje. Ustavotvorna skupščina bo imela možnost, odstraniti vse ovire, ki bi mogle tej združitvi nasprotovati.

NOVI NEMIRI V ALBANIJI.

LDU Beograd, 15. febr Iz Krfa javljajo čez Atene, da imajo albanske čete v Argirokastru povelje, naj se pripravijo na pohod proti Tirani. Baje se vlada boji napada nacijonalistov, ki so nezadovoljni z notranjo in zunanjo politiko.

DR. BENEŠ V PARIZU.

LDU Pariz, 15. febr. Ministrski predsednik Briand je danes popoldne sprejel češkoslovaškega zunanjega ministra dr. Beneša in se ž njim dolgo časa razgovarjal. Izročil mu je tudi veliki križ francoske častne legije.

Dosedanji rezultati ljudskega štetja.

O delovanju popisovalnih komisij se moramo izraziti brezdvomno pohvalno. Zelo hitro so nam postregle z rezultati ljudskega štetja. Doslej so nam objavljeni izidu v vseh treh večjih mestih svobodne Slovenije, v Ljubljani, Mariboru in Celju.

Ljudsko štetje nam je doslej prineslo eno veliko presenečenje. Vse je pričakovalo, da se bo za Ljubljano izkazalo neprimerno večje število prebivalstva; računalo se je vsaj do 80.000 duš. Ne le trajno pomanjkanje stanovanj, tudi dozdanja štetja, izvršena ob raznih prilikah, zlasti v prehranjevalne svrhe, so kazala, da se je število ljubljanskih prebivalcev skoro podvojilo. Zdaj pa nam nepričakovano razkrije generalno štetje, da se je štvilo Ljubljančanov od l. 1910. do 1920. pomnožilo le za okroglo 6500 duš dočim s je od l. 1900. d 1910. povečalo za okroglo 7500 ljudi. Torej Ljubljana niti svojega predvojnega narastka ni dosegla, nikar pa da bi narasla na 80.000 prebivalcev. Celo o štirih mandatih za tako malo število prebivalstva bi se dalo mrmrati.

Da se je pojavilo mnenje o visokem številu mestnega prebivalstva, temu je bil vzrok v veliki, če ne v največji meri sistem avstrijskih kart za kruh, mleko, sladkor in še sto drugih stvari. Takrat je bila glavna skrb gospodinj, da so spravile skupaj čim največje število sostanovalcev- tudi takih, ki so morda le en dan ali dva prespali v stanovanju. Kljub kontrolam in revizijam je ostalo na tisoče Ljubljančanov, ki niso obstojali, vsaj ne v Ljubljani. Ta potreba je sedaj odpadla, z njo vred pa je padlo tudi število meščanov.

Frapantno pa je, kako da je kljub temu tako pomanjkanje stanovanj. Sicer se je res število bank silno pomnožilo, ravnotako število novih trgovin, branjarij, trgovskih in drugih pisarn, novih uradov, šol itd. Morda je glavna razlaga v dejstvu, da se je od l. 1900. do 1910. sezidalo v mestu 350 hiš, od l. 1910. do 1920. pa le 83 hiš. Preobljudenost Ljubljane ni sedaj prav nič izredna, marveč le posledica tega, da se ni zgradilo normalno število hiš. Daljo pa se nam odpira upanje, da ne bo tako težko premagati stanovajske krize, ker navsezadnje za ta prirastek ljudi ne bo menda prevelika težava zgraditi dovolj hiš.

Isto presenečenje je pokazal Maribor, kjer se je tudi računalo na večji prirastek. Vzroki bodo bržkone slični kot v Ljubljani.

Prav nič pa ni presenetljivo visoko število Slovencev v dozdevno nemških mestih Maribor in Celje ter njih okolici. Kdor je preje poznal razmere, ta je upravičeno pričakoval današnjih rezultatov. Da smo jih dosegli ,ni bilo treba nikakega pritiska, marveč edinole dejstva ustanovitve narodne države. — Pač pa so nam obudile te številke težke spomine na Koroško, kjer bi se popolnoma enako nemštvo mestec in tržičev ter vasi razpihnilo v nič in naš ljubi nesrečni Korotan bi bil tako domač sloveski, kakor postaja naša površno ponemčena Štajerska. Pa smo ga zaigrali.

Napeto čakamo rezultatov iz Zagreba in Beograda ter drugih mest. Ali se bo tudi tam prirastek, o katerem se govori, razblinil v tako skromno vsoto ko pri nas?

GRČIJA IN ANTANTA.

LDU. Pariz, 14. febr. Grški ministrski predsednik Kalogeropulos je v razgovoru z zastopnikom Agence Havas izjavil, da sta Francija in Anglija dobrotnici Grške. Nadeja se, da bodo velesile Grški pustile zopet pridobljene pokrajine in da ne bodo poslušale rekriminacij Turkov, ki so zaslužili svojo usodo. Kalogeropulos je nadalje izjavil, da more Grška brez vojaške pomoči zaveznikov izvesti sevreško pogodbo in končati tragedijo na vzhodu.

RUSKO ZLATO ZA ITALIJANSKE KOMUNISTE.

LDU. Rim, 15. febr. Listi poročajo iz Napolja: Policija je zaplenila na krovu ladje »Ancona«, ki je prišla v Rusijo 160.000 rubljev v zlatu, ki so bili skriti v neki kabini. Denar je deponiran do konca preiskave pri italijanski državni banki.

SPLOŠNI ŽALOVALNI DAN V NEMČIJI.

LDU. Berlin, 16. febr. Državna vlada je predložila državnemu zboru zakonski načrt, s katerim se določa 6. marec leta 1921 (nedelja) kot splošen žalovalni dan. Načrt se nanaša samo na letos.

AVSTRIJA IN MADŽARSKA SE POGAJATA GLEDE ZAPADNE OGRSKE.

LDU. Dunaj, 16. febr. »Politische Korrespondenz« piše: Madžarski minister za zunanje posle dr. Gratz in avstrijski zvezni kancelar doktor Mayr sta imela davi ob devetih pol drugo uro trajajoč porazgovor. Razmotrivala sta modalitete, s katerimi naj se vrše na željo entente med Avstrijo in Madžarsko nameravana prijateljska pogajanja glede različnega stališča obeh vlad zaradi določb mirovne pogodbe, ki se tičejo Zapadne Madžarske. Sklenilo se je, da se najprvo porazgovorita oba referenta; porazgovori se pričnô prihodn teden na Dunaju. Ko bodo dovršena posvetovanja referentov, se bosta posvetovala madžarski zunanji minister dr. Gratz in zvezni kancelar dr. Mayr. Na obeh straneh obstaja dobra volja, da se pogajanja dovrše v kratkem času.

CARUSO UMIRA.

LDU. New York, 16. februarja. Caruso baje umira in je bil davi že previden.

SINFAJNOVCI NAPADLI VLAK.

LDU Cork, 16. febr Na kolodvoru v Innishannenu na zapadu corške grofije je močen sinfajnovski oddelek napadel vlak, v katerem je bilo poleg potnikov še 40 vojakov. Vojaki so pričeli streljati in vnel se je ljut boj, tekom katerega je bilo šest vojakov ranjenih in dva sinfajnovca usmrčena. Šest potnikov, med njimi ena ženska, je podleglo ranam, ki so jih dobili pri spopadu. Veliko je ranjencev.

KONFERENCA SARAJEVSKIH BANK.

Sarajevo, 16. februarja. (Izvirno poročilo.) Prihodnji torek imajo vse tukajšnje banke konferenco, na kateri bodo razpravljali o davkih na vojne dobičke. Glavni referat v tem vprašaju bo imel dr. Mehmed Spaho.

Pošljite naročnino!

BORZNA IN TRŽNA POROČILA.

16. februarja.

Valute in devize.

Zagreb. Devize: Berlin 250—253, Italija 536—540 (včeraj vezano, izplačilo 536—537, ček 532—534), London 563—0, New York 144—145, Pariz 1060—1080, Praga 190.50—192.50, vica 2350—2400, Dunaj 21.90—22. — Valute: Ameriški dolarji 141—141.25, avstrijske krone 23—23.50, carski rublji 65—70, francoski franki 980 do 0, napoleondori 470—482, nemške marke 241—243, rom. leji 190—295, italijansko lire 524—0, bolgarski levi 164—170, češkoslovaške krone 180—185.

Beograd. Devize: Pariz 262 do 265, Dunaj 5.25—5.50. — Valute: Francoski franki 255—260, ameriški dolarji 35.70 do 35.80, italijanske lire 233—0, bolgarski levi 43.25—43.50, romunski leji 49.50—50, nemške marke 61.25—51.50, avstrijske krone 6.30—6.40, napoleondori 120—122.25.

Efekti.

Zagreb: Banka za Primorje 0—1050, Banka za trgovino, obrt in industrijo 380 do 385, Eskomptna 1470—1485, Kreditna 820—850, Jadranska 1770—1800, Jugoslovanska 544—550, Ljubljanska kreditna 912 do 950, Narodna banka 640—650, Praštedionica 9000—9200, Riječka pučka 438—441.

Brzojavne in telefonske zveze z Gradcem in Dunajem so bile sinoči pretrgane. Zato so izostala poročila o dunajski, praški in curiški borzi, kakor tudi del inozemskih vesti.

Koalicija katoličanov?

Dr. Korošec je v Subotici postavil program združenja vseh katoličanov v državi, Jugoslovanov in Madžarov ter Nemcev v eno politično falango »v obrambo katoliških interesov«. Hkrati beremo, da se je Korošec z vnemo postavil proti temu, da bi bila nemška ter madžarska narodna manjšina v kakem oziru zapostavljeni.

Prvič doslej niti Madžari in Nemci sami še ne morejo govoriti o kakem zapostavljanju v državi. Da niso imeli volilne pravice v konstituanto, je popolnoma logična posledica njih opcijske pravice. Drugič se vprašamo, ali je že nastopila v državi in z državo tista normalna doba, ko se lahko sklepajo politične zveze brez ozira na narodno korist.

Dr. Korošca poznamo kot narodno dosti dobrega človeka. O njem smo čuli ugodne vesti že takrat, ko še ni bilo svetovne vojne in ne deklaracijske politike; takrat smo verjeli, da je jugoslovansko orijentiran, brez ozira na ozko postavljene meje legalnosti. Da je vodil deklaracijsko politiko, mu niti ne štejemo v posebno zaslugo, ker takrat bi mogel drugače postopati le ali falot ali nacijonalen človek. Da je danes zašel na pota paktiranj s katoliškimi narodnimi manjšinami, za to bo treba iskati vzrokov drugje.

Zdi se nam, da je ena glavnih osnov klerikalne politike težnja biti na vladi, težnja ne se dati potisniti v brezpomembno vlogo neznatne opozicijonalne stranke. Pomisliti moramo, da je naša ljudska stranka bila na vladi v Kranjski dolga leta in da je bila takorekoč tri desetletja v Sloveniji odločilna stranka. Vsled obračuna s Šusteršičevo frakcijo je rešila to pozicijo po prevratu, še več — postala je celo vzpričo ugodne koalicije z radikali in zajedničarji vodilna državna stranka, uživajoč vse prednosti take mogočne pozicije. Stranka pa se je nameravala povzpeti še višje; obstojalo je upanje, da se klerikalna politična organizacija razširi na vse katoliške Jugoslovane, pri čemer niso pozabili Bunjevcev, da celo onih par sto katolikov na Kosovu smo čuli omenjati na njih shodih.

Volitve so podrle te načrte, potisnile stranko v Sloveniji na 38% mandatov, med Hrvati pa jim dale le minimalen uspeh. Koalicija z radikali in zajedničarji se je končala; kaj sedaj?

Hlepenje po povečanju politične moči, po vplivu na vladi je in mora biti lastna vsaki stranki, saj to je nje bistvo. Pri klerikalcih se kaže v zelo izraziti obliki in tudi v zvezi — z nemalo spretnostjo. Naš politični katolicizem ima za seboj dobro šolo, zato pa se loteva novih nalog z manjšo spretnostjo. In na dan prihaja osnovno dejstvo katoliške politike, da je in da mora biti v prvi vrsti konfesijonalna, v drugi šele narodna.

Rekli smo, da dvomimo, če je že nastopil čas za koalicijo med raznorodnimi katoliki v državi. Taka koalicija bi mogla biti na narodno kvar zlasti vzpričo okolnosti, da bi lahko Nemci in Madžari v razmeroma maloštevilni Ljudski stranki dobili prevelik vpliv. Realna potreba za take zveze pa nikakor še ni nastopila, kajti »katoliška ideja« vendar še ni ogrožena, kljul Pribičevićevim odlokom. Za enkrat ji je pač želja po moči glavni vir in glavni povod. Poglejmo v tem oziru na Čehoslovaško, kjer so stranke grupirane v prvi vrsti na socijalnih, stanovskih načelih, pa vendarle še vedno prevladuje politična grupacija po narodnosti in se mednarodne koalicije še niso uveljavile.

Naposled pa konfesijonalna grupacija tudi ne bo pomagala SLS do stare moči. Njen čas je minul, le socijalne, stanovske osnove bodo zanaprej ustvarjale stranke. Korošec more spraviti skupaj le manjši blok, ki bo zboljšal pozicijo stranke, dominirati pa ji kljub 39% katolikov ne bo mogel več pomagati. Nasprotno pa bodo narodni, unitarni elementi imeli vzroka nastopati tem agresivneje proti stranki. —

——»-«——

Narodni poslanec Ivan Deržič.

Sodba javnosti.

Pod tem naslovom sta izšla nedavno dva članka v »Slov. Narodu« radi postopanja trboveljske družbe. S polnim podpisom se predstojnik osrednjega urada državnih montanističnih obratov brani uprav gorostasnih očitkov člankarja v »Narodu«. Zateka se torej pred javni forum, ki naj sodi o delovanju državnega uradnika v visokem, skorajnajvišjem položaju!

Gospod dvorni svetnik se pred vsem sklicuje na strokovno mnenje takozvane petčlanske komisije, ki je dne 28. julija 1920 v biblioteční dvorani na Bleiweisovi cesti dobila nalog, da na podlagi raznih knjig, bilanc itd., ki jih je trboveljska gospoda smatrala za umestno predložiti prvi komisiji, poda svoje mnenje. Bil sem kot zastopnik južne železnice član širše komisije in smatram za potrebno kot človek in jugoslovanski državljan o sejah te komisije podati jugoslovanski javnosti golo resnico. Komisiji je predsedoval takratni poverjenik za javna dela g. inž. Dušan Sernec. Po dveh urah hude debate, katero sta vodila proti zastopnikom trboveljske g. dr. Windischer in moja malenkost, je gospodu Bela Maxu vsled raznih razburjenj postalo slabo, da se je morala seja prekiniti. Na popoldanski seji se je potem izvolila petčlanska ožja komisija, ki naj takozvani predloženi materijal preišče. Že dopoldan sem imel utis, da je igra že v naprej za vsako resno opozicijo izgubljena, ker je vlada potrdila že pred tedni nove cene. Resnica je, da, kadar je zmanjkalo argumentov gg. Maxu in Radnayu, je prišel deus ex machina g. »Herr, sehr und hoch geehrter Herr Hofrat« in triumf je moral držati! Takrat sem doživel tudi kot uradnik prvo »specijaliteto«, da so takozvani višji pred tujci, povdarjam, celo pred tujimi državljani, na nekvalificiran način udarili po višjem korektnem državnem uradniku, ki je delal strogo po predpisih in varoval čast in interese države. G. dvorni svetnik inž. Pirnat se bode blagovolil spomniti onega direktno ostudnega nastopa napram možu poštenjaku, vodji odseka za premog g. inž. Hainc-ju. Kolikor sem poučen, je potem poverjeništvo za javna dela in obrt kratkomalo ukinilo samostojnost g. inž. Hainca kot vodje odseka za premog in g. inž. Pitamica kot vladnega nadzornika v Trbovljah in oba podredilo »osrednjemu uradu«. Tudi vem, da je po prevratu nekaj gospodov na položaju prišlo tekom 1 in pol leta iz 7. v 5. činovni razred, da pa nekdanji samostojni vodja odseka za premog vzlic izborni kvalifikaciji in poštenemu dolgoletnemu delu sedi še vedno v 8. plačilnem razredu. Pa to bodi povedano samo mimogrede!

Na drugi seji je g. inž. Šuklje podal referat na podlagi predloženega materijala. Pismeni referat se je med sejo razdelil med člane. Komisija je predlagala, da naj se povišanje, kakor ga je vlada dovolila, prizna. Vnela se je zopet huda debata. Proti mojim izvajanjem sta ponovno nastopila gg. Bela Max in Radnay in je sledulj direktno napram meni izjavil, »dass sich aus den Büchern der Trifailer niemand auskennt«. Stavil sem predlog, da naj se dovoli povišanje 25 odstotkov dotakratnih cen, predlog je bil odklonjen. Zanj sva glasovala samo zastopnik državne železnice in jaz. Na koncu seje pa je vstal g. generalni direktor Bela Max in direktno zahteval, da naj se pismeni referati odvzamejo članom komisije. Utemeljeval je to s takratnimi članki v Sl. Narodu in rekel, da se s tem izda »Geschäftsgeheimnis« trboveljske družbe! Proti taki nesramni ataki tujega državljana na uradniško čast jugoslovanskih državnih in drugih javnih uradnikov sem z vso odločnostjo nastopil. Kaj ne, gospod dvorni svetnik, situacija je bila takrat zelo, zelo neprijetna. G. predsednik inž. Dušan Semec je z Vašim pritrjevanjem izrekel pravdorek in pismeni referat petčlanske komisije je ostal tamkaj! To je bil drugi udarec; jaz sem izvajal konsekvence in predložil ravnateljstvu južne železnice pismeno izjavo, da se kot zastopnik južne železnice tako dolgo ne morem udeležiti nobenih sej ali komisij pri deželni vladi, dokler se to nečuveno sramotenje uradniške časti s strani vlade ne popravi. Do danes še nimam odgovora!

Glede Rajhenburga pa stavim samo sledeča vprašanja:

1. Zakaj se je »Trboveljski« dovolilo, da je prvotni načrt normalnotirne železnice kratkomalo opustila?

2. Kdo je kolavdiral predor v Rajhenburgu in dovolil, da je družba pričela voziti z elektro in benzinmotorji, ker radi premalega predora niti ozkotirne, poljske lokomotive ne morejo skozi?

3. Zakaj se ni zahtevalo izgraditi normalnotirni predor, da se v bodočih letih mesto ozkotirne brez velikih težav naredi normalnotirna železnica iz postaje Rajhenburg do premogovnika?

Gospod dvorni svetnik govori »o neznosni misli, da se na tak način omalovažujejo dela, katera so se dosedaj izvršila pri zgoraj omejenih dveh premogovnikih« (Reštanj in Huda jama).

Prav odločno moram nastopiti proti utemeljitvi, kakor jo je izvolil rabiti g. dvorni svetnik na koncu svojega članka kot dokaz za državotvorno delovanje trboveljske družbe. Fakt je, da je politična deželna vlada dovolila v svrho investicij 65 procentov povišanje premogovnih cen, torej zvalila pretežni del plačil na jugoslovansko ljudstvo. Državni uradnik pa bi bil moral kot dolgoletni strokovnjak odločno proti tej nakani nastopiti, ker je vendar dolžnost vsakega, tudi najvišjega državnega uradnika, da ščiti interese države. Državni interes ne sme biti istoveten s prospehom raznih domačih ali pa tujih veledružb. V danem slučaju je očividno bil interes družbe direktna škoda države! Prvič se je dovolilo privatni družbi zvišanje cen za kritje novih investicij in celo na podlagi zelo problematičnih argumentov, ker je glavno knjigovodstvo bilo na Dunaju! Ta fakt stoji in govori jasno, da oni naši strokovnjaki v visokih državnih službah niso znali ali pa niso mogli, varovati interese države in njenih državljanov.

Ministerijelna komisija preiskuje sedaj poslovanje družbe. Upam in uverjen sem, da bode ta komisija dognala resnico. Tudi bi želel, da državni uradnik ne argumentira o temeljih in pogojih gospodarske moči države v obrambo svojega delovanja, ampak da v bodoče poda jasne protidokaze na očitanja, ako se že zateče v javnost!

——»-«——

Koroška Kalvarija.

Brezbrižnost jugoslovanske vlade.

V Rožu, 14. febr.

Pred glasovanjem so nam predstavniki civilnih in vojaških oblasti zatrjevali, da Jugoslavija na noben način ne izpusti Koroške. Zaupajoč tem obljubam so se naši najboljši možje izpostavljali pri agitaciji za narodno stvar, a sedaj mroajo prenašati nemško maščevalnost.

Slovenci imamo le dolžnosti, a nobenih pravic, četudi iščemo pri sodišču varstva napram nemškim surovostim. Bilo je že več slučajev, ko sodnik sploh ni hotel zaslišati slovenskih prič, češ, da so bile pri »prügelgardi«. Posledica je vedno, da so nemčurji nekaznovani in dobivajo še več poguma. Tako se je nedavno bahal znani nemčurski pretepač, da sme Slovencem vse storiti, a se mu nič ne zgodi.

Slovenske knjige in časopise nam zabranjujejo, ker jih ali pismonoše ne dostavljajo ali pa jih že poštni uradi uničijo. Zato je tembolj obsojati postopanje jugoslovanskih carinskih oblasti, ki nalagajo za prevoz knjig Mohorjeve družbe ogromno carino. Prav vtihotapiti smo morali letošnje knjige čez mejo v Avstrijo.

Koroška vlada dela z mrzličnt naglico in doslednostjo, da uniči narodno zavest. V popolnoma slovenske kraje so prišli trdi nemški učitelji, ki govorijo šolarjem o nedeljeni Koroški, zabavljajo čez Srbe ter berejo mesto čitank strupene brošure »Heimatsdiensta«. Otrokom nemčurskih staršev je v šoli vse dovoljeno, lahko brez vzroka izostajajo, dočim se slovenskim staršem nalagajo za vsako zamudo ogromne globe. O Božiču so bili obdarjeni le nemčurski otroci. Posebno delajo nemčurji proti slovenskim duhovnikom, da bi jim zagrenili nadaljno bivanje, ker dobro vedo, če zapuste še slovenski duhovniki Koroško, bo ljudstvo narodno izgubljeno.

——»-«——

Gospodarstvo.

KOLIKO JE ZLATA IN PAPIRNATEGA DENARJA NA SVETU.

Za časa odkritja Amerike je znašala vrednost vsega zlata na svetu približno 850 milijonov frankov. Po preračunih strokovnjakov, posebno nemškega strokovnjaka dr. Sötbeer-ja, je znašala vrednost zlata koncem leta 1850 čez 50 milijard frankov, a po podatkih koncem leta 1911. se je cenila vrednost vsega zlata na okroglo 74 milijard frankov. Ker znaša letna produkcija zlata približno 2 milijardi, se zamore trditi, da znaša vrednost vsega zlata koncem 1920 okroglo 90 milijard frankov. Težina vsega tega zlata približno 26 milijonov kilogramov. Računajoč normalno nosilnost železniškega vagona na 10.000 kilogramov, bi napolnilo vse to zlato 2600 vagonov, oziroma 52 vlakov po 50 vagonov. Od te množine spada na zlato predelano v umetninske in industrijske svrhe približno 50 milijard frankov, a približno 40 milijard frankov je kovanega zlata in zlata v palicah (Barren), predstavljajočega denar oz. denarno fundacijo.

Pred svetovno vojno je znašala vrednost kovanega zlata in zlata v palicah okroglo 17 milijard frankov. Zanimivo je razmerje kovanega zlata in zlata v palicah k papirnatemu denarju pred vojno in danes. Pred vojno je bilo v svetovnem prometu okroglo 37 milijard, a danes je v prometu okroglo 335 milijard papirnatega denarja (brez Rusije, Poljske in Madžarske). Zlato pokritje papirnatega denarja na vsem svetu je znašalo torej pred vojno okroglo 46 %, a danes znaša nekaj čez 14 odstotkov.

Nastaja resno vprašanje, bo-li moglo zlato še nadalje služiti kot fundacija papirnatega denarja, ali pa bo treba najti mogoče kako drugo formo kritja za papirnati denar. S tem vprašanjem se resno bavijo narodno-goskodarski učenjaki in strokovnjaki, ne da bi bili že prišli do rešitve tega težkega problema. Prevladuje prepričanje, da bi se moralo priti do internacijonalno pokritih oz. garantiranih bankovcev, s čemur bi bilo rešeno tudi vprašanje valutarnih diferenc in velikih različnosti cen blagu in življenskim potrebščinam v posameznih državah. Zdi se, da je pot do tega cilja še dolga. Predvsem bi morali prenehati politični in gospodarski imperijalizmi in z njimi militarizem. Da bi se ta cilj uresničil, pa še v dogledni dobi ni upati.

★

+ **Železnica Kočevje—Brod—Moravice—Reka.** Načrt te proge se bliža realiziranju. V aprilu bodo začeli progo trasirati. Takoj nato bodo začeli z graditvijo. Važnost te železnice je zelo velika, ker bo ves promet iz inozemstva osredotočen v naše Primorje. Ob progi se bo vsled obilja lesnega materijala in vodne sile razvila tudi živahna industrijska delavnost. Železnica ima pa tudi zelo važen strategičen pomen. Zato je zanimanje javnosti za to železnico zelo veliko.

+ **Zvišanje naše premogovne produkcije.** Produkcija premoga je znašala pred stavko v Sloveniji dnevno okoli 200 vagonov. Sedaj se pa producira dnevno že 350 vagonov. Tudi v Bosni se je produkcija zvišala ter je 22. januarja dosegla v državnih premogokopih rekord 412 vagonov. Ker se tudi produkcija v ostalih premogovnikih veča, bomo gotovo lahko krili domačo porabo. Vendar pa bo treba paziti, da se vsled pomanjkanja vagonov za prevoz, ne bodo skladišča prenapolnila ter se bo morala vsled tega produkcija znižati. Dobro bi bilo, da bi se uvedli posebni vlaki za prevoz premoga.

+ **Razdelitev donavskega plovbnega parka.** 24. tm. se sestane v Parizu zavezniška komisija za razdelitev plovbnega parka na Donavi. Našo vlado bo zastopal g. Radislav Avramović.

+ **Popravа naših lokomotiv.** Koncem prejšnjega tedna je dospelo iz Budimpešte v Subotico 12 popravljenih lokomotiv. Ta teden bodo odposlali v popravilo v Budimpešto še 15 lokomotiv.

+ **Nabava poljedeljskega orodja v Nemčiji.** Kredit, namenjen za dobavo poljedelskega orodja, se za sedaj ne bo uporabil, ker nam bo Nemčija vojno odškodnino v živilni in denarju, izplačala v poljedelskem orodju.

+ **Trgovinska pogajanja z Italijo.** V ministrstvu trgovine se delajo priprave za trgovinsko pogodbo z Italijo. Naša vlada bo takoj, ko bodo predpriprave končane, obvestila italijansko vlado, da pošlje delegate v Beograd, kjer se bodo vršila pogajanja.

+ **Uvoz sladkorja.** V letu 1919—1920 se je uvozilo v našo državo 71.864 ton sladkorja iz Češkoslovaške.

★

+ **Potrebščine ameriškega delavca so poskočile od 1914 za 100 odstotkov.** Državna statistika kaže, da so l. 1914 znašali stroški za hrano 43 odstotkov, za stanovanje 18 odstotkov, obleko in obutev 13 dstotkov luč in kurjavo 5 odstotkov in za razne druge potrebščine 21 odstotkov vseh dohodkov.

Obnovitev Belgije napreduje hitreje kakor v drugih državah. 2000 km dolga železniška proga, ki so bile v vojnem viharju poškodvane in uničene so danes vse popravljene in prenovljene. Isto velja tudi za ceste v dolgosti 1000 km. Vsega vkup so zgradili 177 novih mostov in od 500 km kanaliziranih prometnih prog je že 410 km zopet sposobnih za paroplovbo.

+ **Izmenjava blaga med Rusijo in Anglijo.** Petrograjska »Pravda« je prinesla poročilo, da je bil spejet predlog izmenjave blaga med Anglijo in Rusijo. Ustanovilo se je rusko trgovsko društvo z glavnico 10 mil. funtov. Polovico bo prispevala Anglija, drugo polovico pa Rusija. Angleška vlada imenuje predsednika društva, Ravnatelj upravnega sveta bo Anglež, njegov namestnik pa Rus. Dva člana upravnega sveta bosta Rusa, dva Angleža. V kontroli imajo Rusi večino. Dve tretjini vseh zaprtih trgovin pripadeta društvu. Filialke bodo poslovale tako na Angleškem kakor na Ruskem.

+ **Zvišanje nemškega izvoza soli.** V l. 1919. se je izvozilo iz Nemčije 573.000 ton soli v vrednosti 72 milijonov mark. V l. 1920. se je pa izvoz soli zvišal na 1 milijon 121.000 ton v vrednosti 280 milijonov mark.

+ **Bojkot francoskega blaga v Nemčiji.** »Deutsche Tageszeitung« objavlja pisma tige uvodnikov hanseatskih mest, ki se kot odgovor na pariško konferenco zavzemajo za bojkot vseh francoskih izdelkov. Organizirana propaganda bo vse storila, da se ta bojkot dosledno izvede. Če bo Anglija vstrajala pri izvršitvi sklepov pariške konference, se bo tudi proti njej enako postopalo.

+ **Prisilno delo v Poljski.** Poljski finančni minister se je odločil, da uporabi naredbe o prisilnem posojilu. Tozadevni zakonski načrt je ministrstvo že pripravilo in ga predložilo v odobrenje. Brez ozira na to se bo sestavil tudi še zakonski načrt o enkratni oddaji premoženja.

+ **Vinske cene v Evropi.** V Češkoslovaški velja 1 kl vina 1000-1200 češkoslovaških kron 1750—2500 naših kron), v Avstriji 6000-6500 avstr. kron (1500—1700 naših kron), v Madžarski 2800—3000 madžarskih kron (800-900); v Italiji 230—350 lir (1200—1900); v Franciji 60—90 frankov (650—900); v Jugoslaviji pa 1400—2000 K.

★

+ **Strojno olje.** Odsek ministrstva za prehrano v Ljubljani ima v zalogi še približno 5.000 kg strojnega olja po 29 K 30 v za kg franko sod. Blago se prevzame in plača pri avtoreferentu deželne vlade v Ljubljani, Dunajska cesta 50.

Nekronani kralj Bolgarije.

Poleg Ljenina Evropa danes nima človeka, ki bi ga mogla postaviti ob stran nekronanemu kualju Bolgarije Stambolijskemu. Ravno te dni zbira Stambolijski v Sofiji svojo kmečko armado, na videz, da izposluje odobrenje svojih pristašev za svojo politiko, v resnici pa, da pokaže svojo silno moč vsem svojim ne baš maloštevilnim nastprotnikom v Bolgariji in izven nje. Že nad 10 let vlada Stambolijski Bolgarijo, kajti on je pravi vladar; kralj Boris je samo figura brez moči in vpliva.

V svoji politiki je Stambolijski brezobziren, včasih naravnost brutalen, a pri vsem tem dosleden in značajen. Neustrašen je, odločen in trmoglav, pri tem pa požrtvovalen do skrajnosti. Ovinkov ne mara, vedno gre naravnost za svojim ciljem.

Svojo politično karijero je začel Stambolijski pred 30 leti v vrstah takratne republikanske stranke. Ko pa je dobil v roke skoro neomejeno oblast nad celo državo, je postal monarhist. Dovedlo ga je do tega isto spoznanje, ki je povzročilo, da se je izjavila za monarhijo tudi ogromna večina naše jugoslovenske inteligence, čeprav je načelno republikanska. Stambolijski je uvidel, da je v danih razmerah za Bolgarijo monarhija najboljša in najprikladnejša državna oblika. Ž njim je prešla k monarhistom tudi večina njegove bivše republikanske stranke.

O razmerju med Stambolijskim in kraljem Borisom pripovedujejo zanimivo anekdoto, ki sicer morda ni resnična, a je značilna za današnje razmere v Sofji. Ko je kralj Boris ob neki priliki izrazil proti Stambolijskemu dvom o trajnosti svoje vlade, mu je Stambolijski kot novi ministrski predsednik energično izjavil: »Sir, moji prijatelji in jaz smo vam ravno tako močno vdani, kakor smo se poprej do skrajnosti borili proti vašemu očetu. Svarim vas pred namero, da bi zapustili prestol ali se izselili. Čim bi opazil take načrte, bi vas moral takoj aretirati.«

Stambolijski je izboren govornik, morda mu cela Bolgarija ne more postaviti enakega ob stran. Tudi fizično je nedosežen. Zgodilo se je v času parlamentarnih bojev, da je govoril celih 10 ur brez prestanka. Njegova beseda vpliva fascimirajoče na mase. Če pride na deželo, puste seljaki svoje delo in se zbirajo okrog njega, kakor okrog evangelista. Njegova politika je znana. Popolnoma se je otresel Ferdinandovih tradicij in se orijentiral v drugo smer. Nasloniti se hoče na vlade antante, išče pa prijateljskih odnošajev zlasti tudi z Jugoslavijo. Po svojem povratku z evropskega potovanja je izjavil v Sofiji, da hoče za vsako ceno vzdržati mir in red na Balkanu, pa naj ga ogroža boljševištvo ali germanstvo. Njegova prizadevanja gredo za tem, da osnuje močno balkansko zvezo, kateri bi se pridružili še Češka in Poljska.

Priporočajte „JUGOSLAVIJO"

Dnevne vesti.

— **Naša razmejitev napram Italiji.** Govori se, da bo naša delegacija razmejitvene komisije sestavljena le iz vojaških članov. Tak ukrep bi ne bil v interesu države, še manj pa v pomirjenje prizadetega prebivalstva. Ne odrekamo častniškemu zboru sposobnosti, niti narodne zavednosti, toda baš proti zvitim našim sosedom je treba krajevnih specijalistov. Najmanj, kar smemo zahtevati, je to, da se pritegnejo taki veščaki kot svetovalci.

— **Davčni uradi morajo zamenjavati 20-dinarske bankovce.** Ministrstvo financ je odredilo, kakor poročajo iz Beograda, da morajo poleg podružnic »Narodne banke« tudi davčni uradi zamenjavati 20-dinarske bankovce.

— **Kje je novi kovani drobiž?** Neprestano nam poročajo o vagonskih dovozih novega kovanega drobiža, toda ne dobimo ga na pogled. Menda je z drobižem kakor s svežim kruhom, da se mora poprej nekoliko vležati, preden je poraben. Pomanjkanje drobiža močno upliva na draginjo, ker cene najneznatnejšim predmetom skačejo kar po kronah.

Selitveni vlak iz Trsta se odpelje dne 21. t. m.

— **Iz krogov finančnih stražnikov v obmejnih krajih** dobivamo obupne dopise. Posebni reveži so oni, ki jih je vlada sprejela iz okupiranih krajev Primorske, ker so nastavljeni večinoma po takih krajih, kjer ni dobiti stanovanja, vsled česar morajo živeti ločeno od svojih družin. Delegacija ministrstva financ pa njihovega obupnega položaja nele ne upošteva, temveč jim je odtegnila še tiste borne dnevnice, katere so nekateri dobivali v obmejnih krajih. Ako pa kateri prosi za premestitev v tak kraj, kjer bi mogel živeti skupno z rodbino, pa ga vprašajo, ako sprejme pogoj selitve na lastne stroške, dasi tak revež niti za kruh otrokom nima denarja.

— **Splošna organizacija voj. invalidov, vdov in sirot na slovensko ozemlje,** se je združila s Srbi in Hrvati pod imenom Udruženje voj. invalidov, vdov in sirot, kraljevine SHS. Oblastni odbor Ljubljana. V to svrho pozivamo vse vojne vdove in sirote, da se vsaj do 25. t. m. zglasijo v pisarni v Gosposki ulici 3. v Ljubljani v zamenjavo članskih knjižnic 25/II. Poznejši priglasi se ne upoštevajo. — Oblastni odbor.

Trimesečni tečaj za gozdne čuvaje se bo otvoril pri gozdnem in grajščinskem oskrbništvu v Kostanjevici na Dolenjskem začetkom marca t. l. Za službo gozdnega čuvaja se zahteva sledeča fizična sposobnost: noge, vid in sluh popolnoma v redu, pljuča in srce dobra. Manjše poškodbe na rokah ali drugod dopustne, vendar se zahteva sposobnost vporabe orožja in orodja za znamenovanje lesa. Vsi invalidi, ki ne izvršujejo in ne morejo izvrševati nobenega poklica in bi prišli v poštev, naj nemudoma vložé prošnje pri podpisanem oddelku, najdalje do 26. t. m. z zdravniškim spričevalom, da so sposobni za službe gozdnega čuvaja. Poverjeništvo za socialno skrb, invalidski oddelek.

— **Albanska spomenica.** Dotični, ki so bili v službi srbske vojske in so se pred 1. oktobrom 1918 udeležili umika srbske vojske skozi Albanijo, bodo odlikovani z »Albansko spomenico«. Po naročilu vojaškega poveljstva bodo občinski uradi napravili imenike udeležencev tega pohoda skozi Albanijo. V teh spiskih naj bodo navedeni tudi oni, ki so na potu skozi Albanijo ali po pohodu umrli, odnosno se pogrešajo, ker se bodo tem namenjene spomenice izročile njihovim svojcem. — V Ljubljani stanujoči, ki pridejo v poštev za podelitev »Albanske spomenice«, za umrle in pogrešane pa njih svojci, naj se zglasijo čimpreje, gotovo pa do 23. t. m. v mestnem vojaškem uradu (Mestni dom) s tozadevnimi dokazili.

— **Graški socijalistični dnevnik »Arbeiterwille«,** ki je bil nekaj časa v Jugoslaviji prepovedan, ima spet odprto pot k nam.

— **Prezgodnja pomlad v vsej Evropi.** Kakor se glasijo poročila iz tujine, se je pojavilo letos prezgodnje pomladansko vreme po celi Evropi. Tudi na Ruskem je padlo letos tako malo snega, kakor ne pomnijo niti najstarejši očanci. V zgornji Italiji je prava pomlad in tudi Švica je skoraj brez snega. Sicer se že dalje časa trdi, da je evropejska zima v počasnem ali sigurnem »pojemanju«. To pa zaradi tega, ker ni več toliko ledenikov, posebno na južnem tečaju. Tu se je namreč led v poslednjih osemajstih letih tako stajal, da ga je od nepreglednih mas ostalo samo še nekaj kilometrov. K temu je pripomnil »Daily Mail«, da je znamenje pojemanja zimskega mraza v Evropi tudi to, da ni Temza od 1814. in Bodensko jezero od 1879. l. več zamrznilo. V najbližji prihodnjosti je pričakovati večji del oblačno, deževno vreme z mirnimi zapadnimi vetrovi.

— **Iz poštne službe.** Poštni ravnatelj Anton Wolf je od poštnega urada Ljubljana 1 začasno prideljen v poštno službovanje v Beogradu.

— **Razpisani poštni uradi.** Razpisana je nadpoštarska služba pri poštnem uradu Ljubljana 3 (1/1), poštarska služba pri poštnem uradu Oplotnica (II-2) ter odpravniška služba pri poštnem uradu Zgornji Cmurek (III-2). Prošnje je vložiti v 14 dneh.

Ljubljana.

= **Ljudsko štetje v Ljubljani** je končano. Končni rezultat štetja se bo objavil na podlagi revizije popisnega materijala, ki se prične dne 17. t. m. v navzočnosti popisnih komisarjev. **Stranke, ki bi še do danes ne bile prejele in izpolnile osebnih popisnic za ljudsko štetje, naj se takoj zglase v veliki dvorani mestnega magistrata,** da se ugotovi točno število prebivalstva v Ljubljani in Spodnji Šiški.

= **Javno predavanje na univerzi** se bo vršilo v nedeljo, 20. t. m. ob 10. dopoldne. Predaval bo g. univ. prof. dr. K. Ozvald: »Milje, njegova moč in meje«.

— **Preprečen požar.** Pišejo nam: V noči od 13. na 14. t. m. je v neki trinadstropni hiši v sredi mesta začel goreti v veži zaboj, v katerem se je nahajal pepel pomešan z žerjavico. Vnel se je že tudi pod na hodniku; v neposredni bližini pa so bila drva in premog. K sreči so začeli preiskovati, kje gori. Ko so prišli na hodnik, je že bilo vse v plamenih. Dobili so hitro vode ter ogenj pogasili. Ogenj je povzročila malomarnost neke stranke, ki je pustila na hodniku pepel s tlečo žerjavico. V Ljubljani je sploh običajno, da gospodinje ozir. služkinje brezskrbno puščajo pepel v lesenih zabojih. Tako početje zasluži najostrejšo kazen. Vsaka gospodinja naj poskrbi, da se pepel pogasi in še vrh tega shrani v kaki kovinasti posodi, da je varnost čim sigurnejša.

— **Koliko novih hiš bi bilo v Ljubljani še treba?** Za prirastek ljubljanskega prebivalstva, kakor je dognano po ljudskem štetju, bi se bilo moralo v Ljubljani tekom zadnjih 10 let zgraditi najmanj 300 novih hiš, toda zgradilo se jih je samo 80. Prebivalci primanjkujočih 220 hiš pa stanujejo le za silo, t. j. stlačeni v nazadostne prostore, po več rodbin v enem stanovanju, po barakah, vagonih itd.

— **Tedenski zdravstveni izkaz.** V dobi od 6. do 12. t. m. se je rodilo v Ljubljani 28 otrok, med temi so bili 3 mrtvorojeni. Umrlo je v tem času 19 oseb, in sicer 12 domačinov in 7 tujcev. Med smrtnimi slučaji je bil eden žrtev škrlatinke. Nekega otroka je ugriznil sumljiv pes ter so ga poslali v Pasterjev zavod v Zagreb.

— **Italijanska predrznost.** V soboto 12. tm. se je neka gospodična, ko je izstopila iz tramvaja, dotaknila neke »signore«. To je pa »signoro« in njenega moža tako razburilo, da sta začela gospodično obkladati z raznimi italijanskimi psovkami. Prisotni gospodje se za to žaljenje še zmenili niso samo neka gospa je povedala predrznežema nekaj krepkih. Res, daleč smo že prišli! Že doma na lastnih tleh nas tujci psujejo, a mi si pustimo to mirno dopasti.

— **Nemška nesramnost.** Pišejo nam: Nedavno smo stali potrpežljivo v dolgi vrsti pred predalom, kjer se prodajajo znamke. Kar pride od druge strani, kjer se odhaja, neka dama ter zahteva v nemščini nekega pojasnila. Ko ji je uradnica rekla, naj se postavi v vrsto, je razjarjeno propomnila: »Ist das eine Unverschämtheit!« To je res nesramnost. Toda ne od uradnice, temveč od dotične dame. Malo fišistovskega duha bi nam nič ne škodilo!

— **Trgovci in obrtniki, prijavljajte vajence! Ljudsko štetje je pokazalo, da je v Ljubljani mnogo trgovcev in obrtnikov, ki niso prijavili vajencev poglavitno najbrž zato, da bi jih odtegnili gremijalni, oziroma obrtno - nadaljevalni šoli. Taki malomarneži škodujejo sebi, ker jih bo zadela globa, škodujejo pa tudi vajencem samim, katerim ne privoščijo potrebne nadaljne izobrazbe.**

— **Obstreljeni vojaški dezerter Gačnik ni umrl,** kakor se je razširila včeraj po Ljubljani vest. Nahaja se težko ranjen v vojaški bolnici in bo brzkone okreval.

— **Nesreča pri stroju.** Zomer Franc, mizarski pomočnik pri tvrdki Naglas v Ljubljani, je delal pri stroju. Pri tem ga je pa stroj zagrabil za desno dlan in mu jo zmečkal. Moral je v bolnico.

Na naslov tobačne tovarne. Kadilec se pritožuje, da dobi včasih zavitek tobaka po 9 K dosti slabše kakovosti, kakor cenejši tobak.

— **Žepar.** Dne 12. t. m. je neznan žepar izmaknil Štefanu Draščeku iz žepa notes, v katerem je imel 1853 K denarja, zadolžnico vojnega posojila za 450 K in hranilno knjižico Kreditnega zavoda na ime Karl Drašček z vlogo 4800 K.

— **Tatvina perila.** Tukajšnjemu gostilničarju Ernestu Zaverniku je bilo dne 23. m. m. iz nezaklenjene spalnice ukradeno razno perilo, kakor 4 skoraj nove ženske srajce s čipkami in monogramom F. D., 1 ženska spalna srajca in prevleka za odejo iz belega platna.

— **Društvo državnih pisarniških uradnikov za Slovenijo** ima 20. tm. v posvetovalnici (mestni magistrat) I. nadstropje, svoj redni občni zbor. K

Tamburaško društvo »Triglav« ima svoj redni občni zbor v nedeljo, dne 20 t. m. na Rimski cesti v gostilni pri »Rusu«. Vsi oni, ki se zanimajo za društvo in hočejo pristopiti kot člani, se vabijo na občni zbor.

Maribor.

Odvetnik dr. Dinko Puc se namerava naseliti v Mariboru.

Obrtna razstava. Za obrtno razstavo, ki se priredi to poletje v Mariboru, se je priglasilo doslej že nad 50 obrtnikov. Število udeležencev pa se bo v kratkem gotovo povečalo.

Tatvine v mariborski kurilnici. 32 letni ključavničar Karl Ferenc, pristojen v Maribor, zaposlen pri tukajšnji kurilnici južne železnice, je bil dne 14. t. m. aretiran vsled sumnje, da je udeležen pri neki tatvini v kurilnici. Pri hišni preiskavi se je izkazalo, da je sum upravičen. Našli so veliko množino kovine (nad 300 kg), medi, bakra, jekla, cinka itd. ter raznega ključavničarskega orodja, glede katerih se je dognalo, da je last kurilnice. Izročen je bil sodišču. V zvezi s tatvino sta bila aretirana tudi v Šurilnici zaposlena in v Maribor pristojna 30 letni Mugenauer Karl in 45. letni Brecelj Franc.

Nezgoda s samokresom. 20letni Friderik Cesar si je vsled neprevidnega ravnanja s samokresom prestrelil kazalec leve roke. Obvezali so ga na rešilni postaji.

Razširjenje grajske kleti. Ker se je g. Valjah prepričal, da vsled obilnega obiska sedanji prostori grajske kleti (dolgost 18 m, širina 11 m) nikakor ne zadoščajo svojemu namenu, namerava v najkrajšem času razširiti grajsko klet še za 16 m in urediti s tem prvovrstne prostore po sistemu dunajskega »Rathauskellerja«.

Nasilnež. 30letni Matevž Taferner, posestnik v mariborski okolici, je skušal predvčerajšnjim brez listka na vsak način priti na peron južnega kolodvora ter s pestjo sunil službujočega nameščenca, ki mu je vhod zabranil. Pri aretaciji se je uprl, ter so ga morali s silo odvesti v zapor.

Društvo jugoslov. akademikov prične v ponedeljek, 21. t. m. iznova s predavanji. Krožek predavanj otvori dr. Müller s kulturno črtico »Rdeči smeh«.

Koncert, ki ga priredi železničarsko pevsko društvo »Drava« v Götzovi dvorani v proslavo primorskega skladatelja Volarića, se vrši 5. marca t. l.

Celje.

Končni rezultat ljudskega štetja v Celju. Vsega civilnega prebivalstva je 6874, med njimi 5698 Slovencev, 195 Srbohrvatov, 93 drugih Slovanov, 845 Nemcev in 43 raznih narodnosti. Jugoslovanskih državljanov je 6349, tujih 307, neodločenih 218, vojaštva 880.

Ljudsko štetje v Vojniku pri Celju. Govorica, da so se vršile sleparije pri ljudskem štetju v Vojniku, ne odgovarjajo resnici. Popisovalna komisija je poslovala popolnoma v redu.

Ministerijelna komisija za celjsko cinkarno pride v Celje v četrtek ali petek.

Osebna vest. Na lastno prošnjo je stalno upokojen okrajni tajnik pri celjskem okrajnem glavarstvu g. Fran Roš.

Učni uspeh na celjski realni gimnaziji je 42% negativen.

Popravljalna dela pri kapucinskem mostu se bližajo koncu in bodo v nekaj dneh dogotovljena.

Porotniki za prvo letošnje porotno zasedanje pri celjskem okrožnem sodišču so izžrebani.

Vošnjakova pekarna, katera je bila oblastveno zaprta, ker je v hiši stanovala prodajalka »Samopomoči«, ki je obolela na kozah, je zopet odprta.

Cene sladkorju v kockah so se zopet znižale za 2 krone pri kilogramu, tako, da stane kilogram sedaj 60 K. Upamo pa, da bo šlo še nižje.

Drzen rop otroka.

Zločin po načinu abruških in albanskih roparjev.

Včeraj je bila vsa Ljubljana razburjena. Zgodil se je predrzen, dasi nerodno izpeljan zločin. Ob pol 11. uri dopoldne je potrkal na vrata I. razreda vadnice mlad človek, napol delavsko oblečen ter prosil učiteljico gdč. Sajovičevo, naj takoj izpusti iz šole

7letnega Tončeta Pollakovega, sina tovarnarja Karla Pollaka,

da še vidi živega očeta, ki se je z avtomobilom smrtno ponesrečil. Učiteljica je smatrala moža za Pollakovega delavca ter prošnji brž ustregla.

Mož je vzel fanta za roko ter ga peljal proti glavni pošti. Tam je izročil postreščku

grozilno in izsiljevalno pismo za K. Pollaka,

kjer je očetu pisal, naj pošlje do 1. ure v Keršičevo gostilno v Šiško 60.000 dinarjev pod številko 9999, ako hoče dobiti sina živega in zdravega nazaj. Denar pa ne sme obstojati iz dinarskega drobiža po 1 in 5 dinarjev in seveda tudi ne iz bankovcev po 20 dinarjev. Nato je peljal fantka proti Šiški, češ, da gresta k hudo ranjenemu očetu.

Pollakovi so na podlagi prejetega pisma poslali vprašat v šolo, kjer so dobili potrdilo pretresljive vesti. Brž so obvestili policijo ter sami razposlali svoje delavce na vse strani iskat.

Deček najden.

Kmalu nato je našel stražnik Weber dečka koncem Žibertove ulice med praznimi železniškimi vozovi, kjer mu je ropar velel čakati, dokler ne pride ponj, da gresta k očetu. Med tem je prišel k gostilničarki Keršičevi mlad, raztrgan fant s pismom, naj mu izroči zavoj, ki bi prišel pod številko 9999. Ker še zavoja ni bilo, a gostilničarki ni bilo znano za kaj gre, je potepuh pobegnil. Ta je bil sokrivec roparjev.

Na podlagi telefoničnega opisa so šli vsi detektivi na lov za roparjem. Ob pol 4. popoldne je detektiv Fr. Cankar v Sartorijevi gostilni na Žabjeku nagovoril moža, ki mu je bil na videz znan. Mož je detektivu izrazil željo, da bi rad dobil nekoga, ki bi mu napravil prošnjo, da bi bil sprejet nazaj v vojaško službo kot prostovoljno dalje služeči. Dasi je bila moževa obleka popolnoma drugačna, kakor v telefoničnem opisu, vendar je Cankarjevo bistro oko takoj spoznalo sumljive znake. Povabil ga je seboj, češ, da ga pelje k človeku, ki mu bo napravil prošnjo, a peljal ga je na policijsko stražnico, kjer je

roparja aretiral.

Ropar je 25letni Rudolf Satler, sin ključavničarja Pollakove tovarne, rojen v Zapužah pri Št. Vidu nad Ljubljano. Učil se je baje tudi ključavničarstva, oziroma mehanike, toda sam trdi, da je brez poklica. Ropar je zločin tajil, toda pri njem so dobili enako pismo na gospo Keršičevo. Tudi Tonček Pollakov je v njem takoj spoznal moža, ki ga je odpeljal.

Zadnje čase je bilo po Ljubljani razposlanih

več izsiljevalnih in grozilnih pisem.

Preiskava bo dognala, ako ni pisec vseh pisem ravno Satler.

Sedaj se iščejo sokrivci, ki jih je brezdvomno več.

Sport in turistika.

Drsalna tekma za prvenstvo Jugoslavije in Slovenije se vrši v nedeljo 20. t. m. na Bohinjskem jezeru. Prvotni razpis v »Sportu« št. 4 z dne 22. pr. m. se je izpopolnil sledeče: Pravico do tetmovanja imajo le tisti člani sportnih društev, ki so jugoslovanski državljani; prijavnina se je naknadno določila à 40 K za osebo, juniorji pod 16 leti so prijavnine prosti; prijavni rok se je podaljšal do sobote 19. t. m. Razpisane točke: Umetno drsanje: 1. Prvenstvo Jugoslavije in Slovenije; 2. damsko prvenstvo; 3. tekma juniorjev pod 16 leti — Tek: 1. 1000 m, 2. 500 m, 3. juniorji pod 16 leti 200 m. Natančni razpis priobčuje »Sport« v št. 4 z dne 22. pr. m. Razpisane vaje niso težke. Tekme v umetnem drsanju se more uspešno udeležiti vsak drsač, ki obvlada loke naprej, trojko nazaj, vijugo in zanjko naprej.

Občni zbor Sportnega kluba »Ilirija«, prvotno določen na 18. t. m. se je preložil na četrtek 24. t. m. Občni zbor se vrši v verandi hotela »Union« ob 19. uri.

Gledališče in glasba.

Rijavec angažiran za Ljubljano. Kakor nam poročajo, se je tenorist Rijavec o priliki svojega gostovanja v Ljubljani obvezal, da stopi jeseni, ko se vrne s svoje svetovne turneje, kot reden član ansambl ljubljanske opere.

Mestno gledališče v Celju. V nedeljo 20. t. m. popoldne ob pol 17. se v drugič predstavlja pri znižanih cenah Finžgarjev narodni igrokaz s petjem »Divji lovec«.

J. S. Bachov pasijon po evang. Matevžu. Skušnje za pasijon se vrše v »Slavčevi« sobi v Narodnem domu in sicer ta teden: za oba moška zbora v četrtek in soboto ob 7, in za oba ženska zbora v petek ob 6. zvečer. Ker se naj pasijon že v kratkem izvaja, prosim polnoštevilne udležbe pri skušnjah. — Dr. Čerin. k

Dva zvezka Risto Savinovih samospevov je izdala in založila tvrdka Goričar in Leskovšek v Celju. Skladbe toplo priporočamo!

Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« priporoča v nakup v društveni zalogi izšle skladbe: Anton Lajovic: »Pesmi samote«, samospevo za en glas s klavirjem ter »Tri moške zbore« E. Adamiča, Rožanca in Z. Prelovca. Samospevi stancio 16 K, zbori pa 10 K. Dobe se pri društvu in v ljubljanskih knjigarnah.

Znanost in umetnost.

Simon Jenko: Zbrani spisi. Uredil dr. Jože Glonar, v Ljubljani 1921. Izdala in založila Tiskovna zadruga. 8 pol. Strani 416. Cena 42 K, po pošti 3 K več. V zbirki »Slovenski pisatelji«, kjer izhaja znamenita Prijateljeva druga izdaja Jurčičevih zbranih spisov, so pravkar izšli tudi Jenkovi zbrani spisi: ne samo pesmi ampak tudi njegovi pripovedni spisi. Tako imamo sedaj celega Jenka. Izdaja obsega tudi Jenkov življenjepis in urednikove opombe posameznim pesmim oziroma spisom. Izdaja je enako lično opremljena kot ona Jurčičevih spisov. Knjiga se naroča pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica št. 6.

Pokrajina.

Kočevje. (Ali je kaj takega mogoče.) V nedeljo, 13. t. m. popoldne se je vršil v restavraciji Belan v Kočevju shod NSS, na katerem je poslanec A. Brandner potem, ko je podal poročilo o situaciji v konstituanti, med burnim odobravanjem vseh zborovalcev — tudi komunistov — zahteval **razpust nemškega občinskega odbora v Kočevju, kjer Slovenci danes nimajo niti enoga zastopnika.** To je temvečji škandal, ker je znano že danes, da je bilo v Kočevju kljub temu, da je bilo popisovanje v rokah samih nemških komisarjev in da je »Gottscheer Zeitung« razvila za popisovanje strupeno agitacijo, naštetih približno dve tretjine Slovencev. Velik pogrešek je, da se tega odbora ni razpustilo že prej, ker ne samo, da ne odgovarja v nacijonalnem oziru — **uradovanje n. pr. je samo nemško** — temveč je tudi v gospodarskem oziru popolnoma nezmožen, dočim se je prav po nepotrebnem, iz samih strankarskih razlogov razpustilo veliko slovenskih občinskih odborov. Govornik je napadel tudi vodjo okrajnega glavarstva, ki s svojo pasivnostjo ne samo, da ne pazi na točno izvršitev vladnih naredb o prepovedi nemških zabav, ki so bile izdane kot represalije proti preganjanju koroških Slovencev, temveč se istih celo sam udeležuje.

V Kranju je na pustni torek izbruhnil požar v materijalnem skladišču državne cestne sekcije. Ker je bilo v skladiščih poleg 4 tovornih avtomobilov tudi več sodov bencina, olja in firneža, je bila velika nevarnost za lesna skladišča tvrdk Dolenc, Hajnrihar in sploh za vsa kolodvorska poslopja. Nevarnost so z velikim pogumom preprečili ognjegasci iz Kranja, Stražišča in Šenčurja. Reški so tudi 3 sode bencina.

Jesenice. Na svečnico so priredili koroški begunci v Tarcarjevi restavraciji lepo uspeli koroški večer z bogatim sporedom. Pevci so peli lepe koroške in sploh narodne pesmi. Ganljivo je opisoval koroški bol župnik dr. Arneje. Za njim je govoril Grafenauer. Čisti dobiček 3100 K se je razdelil med koroške begunce na Jesenicah. Vsem ki so sodelovali, prisrčna hvala!

Bled. Sin kolarskega pomorčnika Janez Čop se je sankal v družbi z drugimi otroki. Pri tem ga je Anton Potočnik, posestnikov sin, sunil tako neprevidno, da se je prevrnil s sank, in si zlomil levo nogo.

Rečica pri Bledu. (Padel s strehe.) Učar Josip, lesni delavec pri lesni industriji »Sava« na Rečici pri Bledu, je hotel popraviti streho na baraki. Zlezel je na streho, visoko kakih 8 m, ali kakor hitro je stopil z lestve na streho, mu je vsled ledu zdrsnilo, da je padel na poleg barake po koncu soječo desko in se pri tem močno poškodoval prsni koš. Prepeljali so ga v bolnico v Ljubljano.

Dolsko pod Ljubljano. Z znanemu ubogu v Zupančičevi (Jozlovi) gostilni nam poročajo, da je bil pogreb ustreljenega železniškega uslužbenca Fr. Bernata (vig. Kenik) zelo slovesen. Mučno pa je bilo za udeležence, da je župnik motil nagrobni govor. Ko je namreč nadziratelj Viktor Keršič iz Zaloga spregovoril v imenu železničarjev nekaj tolažljivih besed, ga je župnik začel cukati za rokav, češ: »Pomislite, kaj govorite!« Govor je bil popolnoma nepristranski in nepolitičen. Ako so nagrobni govori prepovedani, moral bi bil župnik govornika na to opozoriti, ne pa ga motiti med govorom.

Zgornje Jezersko. Tukajšnji posestnik Anton Tepina je šel doma čez dvorišče. Ker so bila tla zledenela, mu je spodrsnilo. Padel je tako nesrečno, da si je zlomil desno nogo in so ga morali prepeljati v ljubljansko bolnico.

Laško. Minuli predpust nam je prinesel poleg raznih zabav tri plesne prireditve. Prvo je uprizorila Požarna bramba, pravzaprav še »Feuerwehr«, ker ima na občinski hiši še vidno nemški napis in ker je še večina njenih članov črno-zoltega duha. Drugi ples je uprizoril Sokol. Zadnji ples je dal »Šramel«. Karakteristično za naš trg je, da se je pri vseh predpustnih prireditvah silno mnogo nemškutarilo. Starih renegatov sicer ne bomo več spreobrnili, a žalostno je, da so na ljubo tem nemškutarili tudi naši ljudje — znak, da smo še vedno hlapci.

KDOR JUGOSLOVAN, TA MATICE ČLAN!

M. Zévaco:

Kraljev vitez.

Zgodovinski roman

(Dalje.)

Vojvoda Angoulêmski je šel. — Noge so ga komaj nosile. Njegov ponos in očetovska ljubezen sta krvavela. Cinq-Mars, zaročenec Gizele Angoulêmske, je bil odpotoval z lehkomiselno žensko!

»Podlež! Oh, podlež!« je škrtal vojvoda obračaje se proti Guiškemu dvorcu.

Našel ga je polnega plemenitašev. Nihče izmed njih ni slutil, da se nahaja vojvoda Guiški v Bastilji. Kako ga naj bi zadela takšna usoda moža, ki ga je smatrala vsa dežela za jutrišnjega vladarja?

Ko je vstopil vojvoda Angoulêmski, je zavladala med navzočimi čudna zadrega: osi tisti, ki so ga nekdaj pozdravljali pri »Tatinski sraki«, so se nocoj odmikali od njega. S težavo je pridržal znanca, ki mu je najprej čestital na osvobojenju, nato pa prizanesljivo odkril resnico: ga so izbrali novega vodjo, gospoda vojvodo Guiškega, ki se pravkar pogaja s poslednjimi pristaši zaprtega Condéja; vse da je pripravljeno za odločilni boj, in jutri pojde vojvoda v Louvre, kamor ga bo spremljalo tisoč plemičev in stotisoč oboroženih meščanov.

Angoulême ni vedel česa reči, ko je slišal te vesti. Odšel je molče in s povešeno glavo. Na ulici se je bridko razjokal.

Danilo se je. V prvem jutranjem svitu se je svetilo orožje meščanov, ki so zasedali postojanke. Karel ni mogel gledati teh priprav. Zatekel se je v Douphinsko ulico in se zaklenil v dvorec, kjer ga je bil prijel Concini tisto usodno noč, in kjer ga je čakala zdaj nemara enaka usoda — aretacija na povelje Guiškega, snoči še vojvode, danes morebiti že kralja!

Izdal ga je Cinq-Mars, izdal Condé, izdal Guise; njegov očetovski ponos je bil užaljen na smrt, njegove politične sanje uničene; brez pristašev, brez prijateljev, brez otroka, brez žive duše pod božjim solncem se je čutil revnejšega od najzadnjega berača. Stožilo se mu je po Bastilji in klel je Capestanga, ker mu je zabranil samomor. Mnogo ur je presedel v brezmejni potrtosti.

Ko se je vzdramil iz tega duševnega mrtvila, ga je obdajala noč. Toda ni si hotel prižgati sveče: tema mu je prijala kakor oklep, ki ga je varoval pred vnanjimi dojmi. Hrup razburkanega mesta je bil potihnil, in vojvoda si je dejal:

»Prevrat, ki bi ga moral izvršiti jaz, je končan, in moj tekmec žanje njegove uspehe. Guise sedi v Louvru ter sprejema poklone plemičev, ki so prisegli zvestobo meni... Oh, podleži!«

V tej strašni noči je premeril vse svoje življenje. Iskal je srečnih minut in štel, koliko jih je okusil v teh dolgih letih gorja. In čim bolj so oživljali srečni spomini v njegovi duši, tem razločneje je gledal pred seboj obraz žene, ki jo je ljubil tako vročе v lepih mladostnih dneh, potem pa jo je zanemaril in malodane pozabil: obraz Violette, vojvodinje Angoulêmske.

Neizrekljiva ganjenost se ga je polastila in solze so se mu udrle iz nabreklih oči; ne več solze gneva, ne jedke srage razočaranega častihlepja, nego krepilne solze kesanja in ljubezni, ki je spala tako dolgo pod ruševinami na dnu srca. Njegov duh se je umiril; upi bodoče sreče so zaigrali pred njim svoj tolažilni ples.

Hotel je zaživeti vnovič, povzeti življenje na tistem razpotju, kjer je bil krenil nekdaj grešno za napuhom in častmi! Ta misel je padla vanj kakor žarek pomladnega solnca v zimsko puščavo. Bogat je še: milijon premore v gotovini... Nemudoma pojde v Meudon in skupaj z Violetto hoče iskati Gizele. Ko bodo spet združeni vsi trije, naj vzame vrag Cinq-Marsa, Guisa, kraljestvo in ostalo: Angoulême bo pozabil vse ter živel srečno svoji ženi in milemu otroku!

Ob treh zjutraj se je odpravil vojvoda na pot. Misel, da se je morala Gizela skriti v Meudonu, ker je ni niti v Progarski niti v Douphinski ulici, mu ni prišla na um. Pač pa je vedel z gotovostjo, da najde Violetto v tisti sobi s starinskim pohištvom in obledelimi preprogami, kjer je prebivala tako rada, odkar jo je imel...

Ob polupetih je dospel v Meudon. Sam ne vedoč zakaj, se je oglasil najprej pri »Tatinski sraki«. Zaspan hlapec mu je odklenil vrata in hitel zbudit gospodinjo. Nikoleta je prišla, zavpila na ves glas ter plosnila z rokami. Angoulême je smehljaje pogledal ženico, ki mu je bila vdana iz dna srca.

»Nu,« je dejal, »zdi se, da vas moj prihod preseneča, gospa Nikoleta?«

»Kako me ne bi, svetlost, saj ste bili vendar v Bastilji! Gotovo vas je kralj Ludvik pomilostil?«

»Ne,« je rekel vojvoda mrklo, »ni me pomilostil, in kakor vse kaže, ne bo poslej niti pomiloščal, niti zapiral ljudi. Ali zdaj ne gre zame, Nikoleta. Prišel sem vas vprašat, kaj se je zgodilo novega v gradu, ko mene ni bilo tu...«

»Počakajte, svetlost,« je dejala Nikoleta vsa zbegana, »potrpite minuto.«

In vzdignila je roke proti nebu ter pustila vojvodo samega v njegovi osuplosti.

»Dobri ženici se meša!« je zamrmral Angoulême, čuteč, kako mu vstajajo v prsih hude slutnje. »Ona gotovo še ne ve, da se je Guise oklical za kralja! Najboljše bo, da krenem naravnost v grad. In če Violette ni tam?« se je prekinil z grozo. »Če mi je bilo usojeno tudi to gorje?«

Sedel je na klop, izkušaje se prepričati, da so strahovi prazni, in hkrati iščoč vzroka, da ne bi šel.

»Oh, gotovo je tam! Toda bolje storim, ako pošljem najprej krčmarico, da jo ona pripravi na mojo vrnitev: njen razum je tako šibak in morda ne bi prenesel nenadne sreče...«

Tedaj pa so se odprla vrata in dvoje žensk je stopilo v izbo. Karla Angoulêmskega je prešinil trepet mogočne, iskrene radosti. Vstal je, ves bled, ter iztegnil roke; še hip, in je stisnil na prsi Gizelo, svojo hčer, in Violetto, svojo soprogo! Krčmarica je stala zadaj, brisoč si oči s predpasnikom. Sledila je blažena ura, ki je izbrisala vse prebito gorje. Ko je minilo prvo genotje, se je začelo vpraševanje in pripovedovanje brez konca in kraja. Vojvoda je vročično razvijal načrte, kako se preselijo čimpreje v varnejši kraj. Cin.-Marsa ni omenil niti z besedo. Gizela sama pri sebi je v teh minutah nemara mislila na Capestanga, toda izdala se ni. Šele nazadnje je oče namignil nekaj v markizovi nezvestobi, rekoč:

»Potolažim te, dete moje. Vse moje življenje bodi odslej posvečeno vama. Najdem ti uglednega in plemenitega ženina, ki bo vreden tvoje roke.«

»Oče,« je odvrnila Gizela, »dala sem si besedo, da poročim samo tistega, ki bo dovolj pogumen, da se osveti Conciniju za naše skupno trpljenje!«

»To bodi moja skrb!« je dejal Angoulême in stisnil zobe. »Maščevani bomo vsi, predvsem pa ona — tvoja mati! Uboga Violetta! Oh, morda se mi posreči, da ji z ljubeznijo in vdanostjo vrnem razum...«

»Poglejte jo, oče! Poglejte ji v oči!« je dejala Gizela.

Do tega ternotka je bila izpregovorila Violetta le tuintam kako besedo. Držala se je skromno, malone plašno, kakor je bila že dolgo njena navada v prisotnosti ljubljenega moža. Vojvoda je prijel Violetto za roko ter ji pogledal v oči. In zdajci je jel trepetati.

Kakšen prevrat se je bil zgodil v Violettini glavi? Kaj je razbilo spone, ki so ji uklepale um? Kdo ve! Karel Angoulêmski je videl le to, da so dobile ženine oči spet tisto jasno prozornost, ki je znak duševnega zdravja; pred njim je stala Violetta nekdanjih, srečnih dni! Z glasnim vzklikom je padel vojvoda na kolena.

»Ozdravljena!« je zaječal, pokrivaje njene roke s poljubi.

Violetta ga je nežno vzdignila k sebi. Nato se je ozrla v hčer, ki je molče plakala od vse te nepričakovane sreče, ter ji dejala s skrivnostnim glasom.

Mali oglasi.

Proda se:

BAKRENI KOTLI

za vzidat, za perilo kuhati in prešičerejo se dobijo v trgovini železnine Erjavec — Turk, Ljubljana, Valvazorjev trg 7. 288

PRODA SE:

2 pisalni mizi (poltziztem) 1 nastavek gostilniške kredence 1 lestva in prazni zaboji pri Erjavec in Turk, trgovina železnine. Ljubljana, Valvazorjev trg 7. 289

KRASNA STAVBENA PARCELA

na jako lepem prostoru sredi mesta, cesta z veliko prihodnjostjo. Natančne podatke in cena se izve Sv. Petra cesta št. 56. 263

MADRACI

tridelni prvovrstni prima prevleka čvrsto polnjeni s Ia afrikansko morsko travo, 1 garnitura za postelio K 1150 franko povzetje ali proti predplačilu pošilja »Columbia« Maribor, Cvetlična ul. 8. 270

LEPA ZBIRKA NOT

in prvovrsten glasovir (Konzert-Stutz-Flügel) pri A. Kolbl, Javornik 7. 254

NOV RAZMNOŽEVALNI APARAT

»Opalograph« predvojno blago in sicer z vsemi zraven pripadajočimi potrebščinami se proda. Ogleda se v Kolodvorski ulici št. 3. dvoršče Ljubljana. 279

SPALNA OPRAVA

popolnoma nova iz mehkega lesa amerikansko orehovo imitirana se ceno proda. Poizve se pri slikarski in pleskarski tvrdki »Brata Rožič«, Vegova ul. 8. 284

LAHKO KOČIJO IN KOLESELJ

prodam. Valentin Ačkun sedlar Hrastnik. 285

MLIN

naprodaj v Badavljah. Cena 800.000 K. Pojasnila daje Matevž Šimic, Ločnica p. Sora. 238

MED (TRČAN)

najfinejši namizni za pecivo, garantirano čebelni pitanec kg á 50 K. Pošilja se po pošti in po železnici. A. Maček, čebelar, Vrhnika. 214

Kupi se:

MOSTNO TEHTNICO

dobro ohranjeno kupim. Ponudbe na upravništvo Jugoslavije pod »Mostna tehtnica«. 290

ŠIVALNI STROJ

dobro ohranjen Ringschiff, se kupi, kje pove upravništvo Jugoslavije. 275

KUPIM DOBRO OHRANJEN PIANINO

poizvedbe v Vašem upravništvu.

Službe:

UČENCA

s potrebno naobrazbo in poštenih staršev sprejme trgovina specerijskega blaga in železnine Fran Piceka v Ribnici, Dol. 286

VEŠČEGA PISARNIŠKEGA URADNIKA

ter izvežbano stojepisko se sprejme. Cenjene ponudbe z navedbo dosedanjega službovanja in zahtevo plače na upravo Jugoslavije pod št. 282.

Razno:

IŠČEM TAKOJ PROTI NAGRADI

sobo za eno osebo s štedilnikom ali brez njega. Vzamem tudi mesečno sobo. Ponudbe pod »1 Soba« na upravo Jugoslavije. 283

KOMPANJON

mlajša moč se išče, kateri bi razpolagal z večjo svoto denarja, za že obstoječo trgovino z deželnimi pridelki in kateri bi se spoznal tudi nekaj v lesni trgovini. Ponudbe nad »Kompanjon štev 156« poštnoležeče Ljubljana. 287

Išče se za takoj
hlev za 2 konja
Ponudbe pod B & F na upravništvo „Jugoslavije“.

Naprodaj
je lepo arondirano
vinogradniško posestvo
s travniki, sadonosniki in gozdom v ugodni legi Savinjske doline.
Naslov pove upr. „Jugoslavije“.

V trgovini
O. Bernatović
Ljubljana, Mestni trg 5
je največja zaloga moških in ženskih oblek po najnižjih cenah.

Klobuke in slamnike
vseh vrst, od preprostih do najfinejših nudi vedno v zalogi tovarna klobukov in slamnikov
FRANC CERAR v STOŽU
pošta in žel. postaja Domžale p. Ljubljani. V popravila prevzema tudi vsa tozadevna dela ter preoblikuje po najnovejši modi. V Ljubljani prevzema vsa naročila in modernizira tvrdka Kovačević i Teršan v Prešernovi ulici št. 5, kjer se sprejema v sredo in soboto.

Inžener Dr. Miroslav Kasal
oblastveno poverjeni stavbni inžener
LJUBLJANA,
Hilšerjeva ulica štev. 7.
Specijel. stavbeno podjetje za betonske, železobetonske in vodne zgradbe.
Izraba vodnih sil.

Najlepše in najcenejše darilo za vsako priliko je
Moj zverinjak
knjižica našim malim za zabavo in pouk s 45 slikami in k tem spadajočim besedilom.
= Cena 20 kron. =
Dobiva se v Ljubljani:
v Zvezni knjigarni, Marijin trg 8,
v Zvezni tiskarni, Stari trg 19, I.

Pridobivajte naročnikov!

Priporoča se tvrdka Josip Petelinc
Ljubljana, Sv. Petra nasip 7
edina tovarniška zaloga šivalnih strojev
v vseh opremah, **materijal in izvršba predvojna,** za rodbinsko in obrtno rabo ter vsi posamezni deli za vse sisteme, **igle, olje** na drobno in na debelo.
Večletna garancija! Popravila se sprejemajo!

Prvorazredno
SJEME,
žiterica, kukuruza, grahorice, preje, muhari, povrča i originalne njemačke krmne repe dobavlja **„Sjemenar“ d. d., Osijek. Gajev trg 1.**
Tel. br. 663. Brzojav: Sjemenar, Osijek. Cek. post. šted. br. 33340.

Gadje gnezdo
je najbolj čvrsto slovensko leposlovno delo izza zadnjih let. Naročite ga lahko za malenkostno svoto **14 kron** pri
„ZVEZNI TISKARNI“ v Ljubljani.

Koloture za štednjake
(Herdringe)
rešetke za peči (Roste)
i sav ini trgovački lijev izradjuje i dobavlja:
ljevaonica željeza „SMEV“, tvornice strojeva u Bjelovaru.

Macchiavelli:
„Vladar“
Poslovenil Abditus
cena broš. . . . 20 K
vez. . . . . 25 „
A. S. Puškin:
„PIKOVA DAMA“
preložil Dr. Vl. Borštnik
cena broš. . . . 10 K
J. Glaser:
„Slovenska narodna lirika“
cena broš. . . . 25 K
vez. . . . . 30 „
Dobe se v upravi „JUGOSLAVIJE“, Ljubljana, Marijin trg 1.

Jugoslovanski kreditni zavod r. z z o. z.
v Ljubljani, Marijin trg štev. 8, Wolfova ulica štev. 1.
Poštni čekovni račun št. 11.323 Telefon štev. 54.
Podružnica v Murski Soboti in Doljnji Lendavi.
Brzojavni naslov: Jugoslovanski kredit Ljubljana.
Sprejema
hranilne vloge in vloge na tekoči račun ter jih obrestuje po
4½%
čistih brez odbitka. — Izvenljubljanski vlagatelji dobe poštne položnice.
Inkaso faktur in trgovske informacije.
Izdaja čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta. — Daje posojila na vknjižbo, poroštvo, vrednostne papirje in na blago ležeče v javnih skladiščih.
Trgovski krediti pod najugodnejšimi pogoji. Zavod je neposredno pod državnim nadzorstvom.

Zvezna tiskarna
TISKOVINE VSEH VRST:
časopise, knjige, brošure, cenike, lepake, lepake, vabila, vzporede, račune kuverte in pisemski papir s firmo, vizitke, naslovnice itd. natisne hitro, lično in ceno
Zvezna tiskarna
v Ljubljani, Stari trg 19.
Naročila sprejema tudi upravništvo „Jugoslavije“ v Ljubljani, Marijin trg 8 ter njene podružnice v Mariboru, Glavni trg 1 v Celju, Kralja Petra cesta in v Ptuju, Prešernova cesta.
Zvezna tiskarna

Odgovorni urednik Anton Pesek.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.